

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/106/2023
Identifikačné číslo spisu:	1215892012
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1215892012.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu 1. FC Košice, záujmové združenie právnických osôb, so sídlom Košice, Palmová 2055/2, IČO: 31 256 619, zastúpeného spoločnosťou GRABAN, TORMA & PARTNERS s. r. o., Košice, Kováčska 53, IČO: 36 730 564, v menej ktorej koná advokát JUDr. Adrián Graban, proti žalovanému Mestský futbalový klub, a. s., so sídlom Ružomberok, Žilinská cesta 21, IČO: 36 412 970, zastúpenému advokátskou spoločnosťou Hrušovský Legal, s. r. o., so sídlom Bratislava, Metodova 1, IČO: 47 257 059, o zrušenie rozhodcovského uznesenia Rozhodcovského súdu Slovenského futbalového zväzu sp. zn. 05/10 RS zo dňa 15. júna 2015 v znení opravného uznesenia sp. zn. 05/10 RS zo dňa 11. januára 2016, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 21Cr/5/2016, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 8. septembra 2020 sp. zn. 2CoR/5/2020, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 8. septembra 2020 sp. zn. 2CoR/5/2020 ako aj uznesenie Okresného súdu Bratislava V zo dňa 14. októbra 2019 č. k. 21Cr/5/2016-324 z r u š u j e a vec vracia Mestskému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

1. Žalobou, doručenou Rozhodcovskému súdu Slovenského futbalového zväzu (ďalej aj „rozhodcovský súd“) dňa 29. marca 2010 sa žalobca domáhal voči žalovanému, pôvodne označenému ako Mestský futbalový klub Košice, a. s., v skratke MFKK, a. s., IČO: 36 595 098, so sídlom Trieda SNP 48/A, Košice, zaplata sumy 340.000 eur s príslušenstvom, a to na základe zmluvy o prestupe hráča H. R. zo dňa 7. januára 2004, na základe ktorej bol tento hráč preregistrovaný príslušnými orgánmi SFZ k žalovanému. V priebehu rozhodcovského konania Rozhodcovský súd SFZ rozhodcovským uznesením sp. zn. 05/10 RS (č. l. 81) pripustil návrh na zmenu účastníka konania na strane žalobcu na nového žalobcu: 1. FC Košice, a. s., IČO: 31 256 619, so sídlom Alejová 2, Košice.

2. Rozhodcovským uznesením sp. zn. 5/10 RS zo dňa 15. júna 2015 (ďalej aj „rozhodcovské uznesenie“) rozhodcovský súd rozhodol, že nie je oprávnený rozhodovať uvedenú vec a konanie o

žalobe zastavil, keď v odôvodnení uznesenia dôvodil ustanovením § 21 ods. 1 ZoRK, teda nedostatkom právomoci rozhodcovského súdu. Opravným rozhodcovským uznesením sp. zn. 05/10 RS zo dňa 11. januára 2016, predloženým okresnému súdu dňa 29. februára 2016, Rozhodcovský súd SFZ opravil označenie žalobcu v záhlaví a výroku svojho uznesenia zo dňa 15. júna 2015 na 1. FC Košice, záujmové združenie právnických osôb, IČO: 31 256 619, so sídlom Alejová 2, Košice. Z odôvodnenia rozhodcovského uznesenia vyplýva, že vzhľadom na skutočnosť, že v zmluve o prestupe hráča absentovala rozhodcovská doložka a takú doložku žalovaný nepodpísal ani na výzvu rozhodcovského súdu, dospel rozhodcovský súd k záveru, že nemá právomoc rozhodovať vo veci samej, a preto podľa § 21 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní (ďalej aj „ZRK“) rozhodcovské konanie zastavil. Súčasne účastníkov rozhodcovského konania poučil, že „proti rozhodcovskému uzneseniu nie je možné podať riadny opravný prostriedok. Účastníci konania môžu podať žalobu na zrušenie rozhodcovského uznesenia na všeobecný súd, a to do 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského uznesenia účastníkom.“

II.

3. Žalobca sa žalobou, podanou dňa 8. decembra 2015 na Okresnom súde Bratislava II, domáhal zrušenia vyššie označeného rozhodcovského uznesenia. Okresný súd Bratislava II dňom 22. februára 2016 vec postúpil Okresnému súdu Bratislava V ako súdu kauzálnu vecne príslušnému na konanie. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozhodol vo veci prvýkrát rozsudkom zo dňa 28. marca 2017 č. k. 21Cr/5/2016-251 v znení opravného uznesenia zo dňa 11. decembra 2018 č. k. 21Cr/5/2016-288 tak, že rozhodcovské uznesenie Rozhodcovského súdu SFZ zrušil a sporovým stranám náhradu trov voči protistrane nepriznal, keď dospel k záveru, že žalobe je potrebné vyhovieť.

4. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie nepochybne preukázané (bod 19. rozsudku), že obe sporové strany sú členmi SFZ, teda na obe strany sa vzťahujú všetky interné pravidlá určené najmä stanovami a poriadkom komory SFZ. V každých stanovách bol upravený záväzok členov riešiť svoje vzájomné spory týkajúce sa klubov, funkcionárov a hráčov pred orgánmi SFZ, a to s vylúčením všeobecných súdov. Pri podaní prihlášky do SFZ každý záujemca musel povinne pripojiť vyhlásenie, že bude riešiť spory v rámci SFZ výlučne pred orgánmi SFZ, osobitne orgánom určeným na riešenie týchto sporov v zmysle stanov. V súlade s § 4 ods. 5 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní písomná forma rozhodcovskej zmluvy bola medzi sporovými stranami zachovaná v prípade nadobudnutia členstva v záujmovom združení SFZ, ktorého vnútorné predpisy obsahujú rozhodcovskú doložku.

5. Žalovaný si v rozhodcovskom konaní riadne zvolil rozhodcu, konanie pred rozhodcovským súdom nenamietal, jeho námietky boli len hmotnoprávne, o ktorých rozhodcovský súd rozhoduje až v konaní vo veci samej. Rozhodcovský súd SFZ, ktorý ku dňu 31. 12. 2016 zanikol, sa vo veci sp. zn. 05/10 RS nedostatočne zaoberal zisťovaním podmienok podľa § 4 ods. 5 a 7 zákona č. 244/2002 Z. z., keď nebral do úvahy záväzky sporových strán súvisiace s ich členstvom v SFZ, teda s pristúpením do záujmového združenia, ktorým SFZ je, a ktorých súčasťou je aj záväzok riešiť spory súvisiace s týmto členstvom pred rozhodcovským súdom zriadeným Slovenským futbalovým zväzom. Neprihliadol dostatočne na ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z. z., kde sa odkazuje na dohodu zmluvných strán, a za súčasť tejto dohody sa považujú aj rozhodcovské pravidlá, na ktoré sa v nej odkazuje. Následne, pri absencii námietky nedostatku právomoci rozhodcovského súdu na konanie o žalobe zo strany žalovaného neaplikoval ustanovenie § 4 ods. 7 zákona č. 244/2002 Z. z., hoci existencia týkajúca sa rozhodovania vo veciach SFZ pred ním (týmto zväzom) zriadeným rozhodcovským súdom nebola namietaná.

6. V bode 20. odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie poukázal na to, že v zmysle dôvodovej správy k § 8 CSP pri konkurencii rozhodcovského a súdneho konania sa vychádza z priority rozhodcovského konania, kedy je rozhodcovský súd dotovaný tzv. právomocou rozhodnúť o svojej právomoci (competence - competence). Treba dodať, že podľa § 31 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z. z. rozhodcovský súd rozhoduje v súlade so zmluvou uzatvorenou účastníkmi rozhodcovského konania a vezme do úvahy

obchodné zvyklosti vzťahujúce sa na spor, zásady poctivého obchodného styku a dobrých mravov. Napadnuté rozhodcovské uznesenie trpelo aj inou vadou, a to tým, že v ňom nebol riadne označený subjekt žalobcu, pričom (okresný) súd zastáva názor, že právna forma subjektu nie je takou chybou, ktorú by bolo možné odstraňovať, resp. opravovať v zmysle ustanovenia § 164 v spojení s § 127 ods. 2 O. s. p., účinného do 30. 06. 2016. Už aj vzhľadom na to, že takouto vadou v hlavičke trpí aj uznesenie rozhodcovského súdu, ktorým bola pripustená zmena účastníka na strane žalobcu, a tú, dnes už zaniknutý rozhodcovský súd neopravil ani inak neodstránil. Z uvedeného dôvodu je napadnuté rozhodcovské uznesenie (podľa názoru súdu prvej inštancie) zmätočné a vydané predčasne.

7. Vzhľadom na vyššie uvedené, ako aj na to, že rozhodcovské konania neskončené na Rozhodcovskom súde SFZ boli ku dňu 31. decembra 2016 zastavené s tým, že ich účinky zostanú zachované, ak žalobca podá žalobu na Komoru SFZ v lehote do 31. marca 2017, ktorá bude prioritne rozhodovať po zvážení všetkých právne relevantných skutočností a osobitnej právnej úpravy vzťahujúcej sa na sporové strany ako členov záujmového združenia SFZ, o svojej právomoci na konanie, okresný súd rozhodcovské uznesenie zrušil, pričom o náhrade trov konania rozhodol podľa § 257 v spojení s § 262 ods. 1 CSP, keďže táto otázka bude následne posudzovaná podľa čl. 32 ods. 5 Poriadku Komory SFZ.

III.

8. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol včas podaným odvolaním žalovaný. Okrem iných námietok v odvolaní namietol nedostatok právomoci všeobecného súdu, ktorá je z gramatického, logického, systematického aj teleologického výkladu ustanovení § 3, § 4 a § 161 ods. 1 CSP a ustanovení § 33 ods. 1, § 38 ods. 1, 2 a § 40 ods. 1 ZRK explicitne daná iba vo vzťahu k preskúmaniu rozhodcovských rozsudkov ako meritórnych rozhodnutí rozhodcovských súdov a iba tie môžu byť všeobecným súdom zrušené na základe žaloby. Taká právomoc však v prípade rozhodcovských uznesení nevyplyva zo žiadneho ustanovenia ZRK ani zo žiadneho iného právneho predpisu.

IV.

9. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací v poradí prvým rozhodnutím - uznesením zo dňa 30. mája 2019 sp. zn. 4CoR/3/2019 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. V bode 16. odôvodnenia sa stotožnil s názorom žalovaného, že žiadnym výkladom ZRK nemožno dospieť k záveru, že by zákonodarcu mal v úmysle umožniť všeobecným súdom zrušovať aj nemeritórne rozhodnutia rozhodcovských súdov. Poukázal na to, že ustanovenie § 38 ods. 2 ZRK obsahuje taxatívny výpočet zákonných ustanovení o rozhodcovskom rozsudku, ktoré možno primerane aplikovať na rozhodcovské uznesenie. Za dôvodnú považoval odvoláciu námietku žalovaného, že súd prvej inštancie neprihliadol na námietku žalobcu v jeho vyjadrení k žalobe, že z hľadiska výkladu ustanovení § 40 ods. 1, § 33 ods. 1 a § 38 ods. 1 ZRK jednoznačne vyplýva, že právomoc všeobecných súdov je explicitne daná iba vo vzťahu k preskúmaniu rozhodcovských rozsudkov. Odvolací súd dal žalovanému za pravdu, že v prípade právomoci súdu sa jedná o takú procesnú podmienku, ktorú je súd povinný skúmať z úradnej povinnosti kedykoľvek počas konania; keďže sa súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku nevysporiadal s argumentáciou žalovaného a svoje právne závery dostatočne a presvedčivo neodôvodnil, považoval ho za nepreskúmateľný, a preto ho podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane (žalovanému), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. V bode 24. odôvodnenia zrušujúceho rozsudku krajský súd uložil okresnému súdu, aby v ďalšom konaní opätovne posúdil možnosť aplikácie § 40 ZRK s prihliadnutím na argumentáciu žalovaného a rozhodnutie aj náležite odôvodnil (§ 220 ods. 2 CSP), najmä aby uviedol, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri ich hodnotení riadil, jasne a zrozumiteľne dal odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s uplatneným nárokom, a aby úvahy o skutkových a právnych záveroch zrozumiteľne odôvodnil, pričom pri hodnotení dôkazov bude vychádzať z dôkazov, ktoré v

konaní vykonal.

V.

12. V ďalšom konaní súd prvej inštancie žalobcu vyzval, aby vzhľadom na právny názor odvolacieho súdu, uvedený v bode 16. jeho uznesenia oznámil, či na žalobe naďalej trvá alebo ju berie späť. Žalobca v odpovedi na výzvu namietol ustanovenie § 38 ods. 2 ZRK, v zmysle ktorého sa na ustanovenia o uznesení primerane použijú ustanovenia o rozhodcovskom rozsudku a je namieste použiť extenzívny výklad, lebo inak by v podstate došlo k zmareniu možnosti žalobcu uplatniť si svoje práva, či už pred rozhodcovským alebo všeobecným súdom. Súc viazaný právnym názorom krajského súdu, v poradí druhým rozhodnutím - uznesením zo dňa 14. októbra 2019 č. k. 21Cr/5/2016-324, výrokom I. konanie zastavil a výrokom II. priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnej výške.

13. Poukázal na ustanovenie § 21 ods. 1 ZRK, podľa ktorého rozhodcovský súd je oprávnený rozhodnúť o svojej právomoci, pričom podľa § 38 ods. 1 ZRK rozhoduje uznesením najmä o podmienkach rozhodcovského konania, vrátane námietok týkajúcich sa existencie a platnosti, o zmene alebo doplnení žaloby alebo žalobnej odpovede, o právomoci na rozhodnutie vo veci samej, o nariadení predbežného opatrenia, o zastavení rozhodcovského konania, ako aj o veciach, ktoré sa týkajú vedenia rozhodcovského konania.

14. V bode 14. odôvodnenia vyslovil názor, že všeobecné súdy Slovenskej republiky majú právomoc (len) na preskúmanie rozhodcovských rozsudkov ako meritórnych rozhodnutí, a to v prípadoch, taxatívne vymenovaných v § 40 ZRK v spojení s Čl. 1 CSP. Žalobca sa však žalobou domáha preskúmania a zrušenia rozhodcovského uznesenia, v prípade ktorého ZRK neodkazuje na možnosť primeraného použitia § 40 ods. 1 ZRK, keď v ustanovení § 38 ods. 2 odkazuje len na primerané použitie ustanovení § 32 až § 37 ZRK. Okresný súd z týchto dôvodov konštatoval nedostatok právomoci rozhodovať o žalobe žalobcu ako neodstrániteľného nedostatku podmienok konania, a preto konanie o žalobe proti rozhodcovskému uzneseniu zastavil s poukazom na ustanovenia § 3, § 4, § 9 a § 161 ods. 1 CSP; okolnosť, že žalobca bol v rozhodcovskom uznesení nesprávne poučený o opravnom prostriedku, právomoc súdu nezakladá.

15. O nároku na náhradu trov konania rozhodol s poukazom na § 262 ods. 1, § 256 ods. 1 a čl. 4 CSP, keď mal za to, že zastavenie konania zaviniel žalobca podaním žaloby, na prejednanie ktorej súdu nie je daná právomoc.

VI.

16. Uznesenie okresného súdu napadol žalobca včas podaným odvolaním. Namietal, že súd prvej inštancie nesprávnym právnym posúdením a nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP). Nesprávny procesný postup súdu videl v tom, že sa neriadil usmernením krajského súdu v bode 24. jeho zrušujúceho uznesenia čo do vykonania dokazovania a bez zistenia stanovísk sporových strán a prípadného doplnenia dokazovania len mechanicky prevzal tvrdenia odvolacieho súdu. V dôsledku toho súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP).

17. Poukázal na to, že jediným dôvodom na zastavenie konania bol nedostatok právomoci súdu na základe odporúčania odvolacieho súdu v bode 16. jeho uznesenia, a to na tom základe, že rozhodcovský súd rozhodol uznesením a nie rozsudkom, hoci toto rozhodnutie okrem iných náležitostí rozhodcovského rozsudku obsahuje aj poučenie o možnosti podať proti nemu žalobu na súd (§ 41 ZoRK). V tejto súvislosti namietol, že súd prvej inštancie odôvodnil zastavenie konania len v intenciách „nedostatku právomoci“, nezaoberal sa však ďalšími z toho vyplývajúcimi skutočnosťami, ktoré mohli mať vplyv na konečné rozhodnutie - skutočným obsahom napadnutého rozhodcovského uznesenia a

teda možnosťou, že rozhodcovský súd v skutočnosti rozhodoval rozhodcovským rozsudkom, keďže uvedené „uznesenie“ má všetky zákonom predpokladané náležitosti rozhodcovského rozsudku podľa § 34 ZRK, vrátane poučenia o možnosti podať proti nemu žalobu na súd o zrušenie, ako aj výroku o náhrade trov. Po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom nebolo nariadené pojednávanie a žalobca tak nemal možnosť vyjadriť sa k zmene úvahy súdu prvej inštancie - jeho predbežnému posúdeniu veci, keď súd prvej inštancie rozhodol bez doplnenia dokazovania a vyjadrenia sa žalovaného k vykonaným dôkazom.

18. Žalobca namietol aj zmätočnosť výroku súdu prvej inštancie o trovách konania v znení „Žalovanému súd priznáva nárok na náhradu trov konania v plnej výške.“ Podľa jeho názoru z takto formulovaného výroku nemožno založiť oprávnenie na rozhodnutie o priznaní nároku na náhradu trov konania s účinkami podľa § 262 ods. 2 CSP.

VII.

19. Odvolací súd uznesením zo dňa 8. septembra 2020 sp. zn. 2CoR/5/2020 (č. l. 358) uznesenie okresného súdu potvrdil (výrokom I.) a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrokom II.).

20. V bode 15. a 16. odôvodnenia citoval ustanovenia § 38 ods. 1, 2 a § 40 ZRK s tým, že rozhodcovským uznesením sa rozhoduje najmä o podmienkach rozhodcovského konania, ... , o právomoci na rozhodnutie vo veci samej, o zastavení rozhodcovského konania, ako aj o veciach, ktoré sa týkajú vedenia rozhodcovského konania, kým príslušným súdom môže byť na základe žaloby zrušený iba rozhodcovský rozsudok, a to za splnenia určitých zákonom stanovených predpokladov.

21. Záver súdu prvej inštancie o nedostatku jeho právomoci ako všeobecného súdu SR vo veci konať a rozhodnúť, čo predstavuje neodstrániteľnú prekážku konania, považoval za správny a stotožnil sa a s odôvodnením uznesenia súdu prvej inštancie v celom rozsahu (§ 387 ods. 2 CSP) a len na zdôraznenie jeho správnosti doplnil ďalšie dôvody.

22. V bode 22. odôvodnenia svojho uznesenia odvolací súd poukázal na to, že výsledkom rozhodcovského konania ako alternatívneho riešenia súdnych sporov je v merite rozhodcovský rozsudok, ktorý má bez ďalšieho účinky právoplatného rozhodnutia súdu (§ 35 ZRK) a následne je spôsobilým podkladom vedenia exekúcie (§ 44 ZRK). Zákonodarca však dáva možnosť účastníkovi rozhodcovského konania podať žalobu o zrušenie (iba) tuzemského rozhodcovského rozsudku - práve prostredníctvom tohto inštitútu je realizovaná kontrolná funkcia vo vzťahu k rozhodovacej činnosti rozhodcovského súdnictva. V súlade s tým odvolací súd zdôraznil, že rozsah kontroly rozhodovacej činnosti rozhodcovských súdov všeobecnými súdmi SR je však daný výlučne vo vzťahu k rozhodcovskému rozsudku ako meritórnemu rozhodnutiu a je zároveň limitovaný jednak ustanovením postupu a jednak taxatívnym vymenovaním dôvodov na podanie žaloby (§ 40 ZRK). V prípade rozhodcovského uznesenia možnosť jeho zrušenia na základe podania žaloby v zmysle ZRK prípustná nie je (bod 23. odôvodnenia).

23. V bode 24. odôvodnenia odvolací súd ďalej dôvodil, že v danom prípade sa žalobca žalobou domáha zrušenia rozhodcovského uznesenia, ktorým bolo rozhodcovské konanie z dôvodu nedostatku právomoci rozhodcovského súdu podľa § 21 ZRK zastavené, z čoho jednoznačne vyplýva, že sa domáha zrušenia procesného rozhodnutia rozhodcovského súdu vydaného formou uznesenia, na preskúmanie ktorého však súd prvej inštancie ako všeobecný súd SR právomocou nedisponuje (§ 40 ZRK a contrario). Na právomoc ako procesnú podmienku je potrebné prihliadať kedykoľvek počas konania, pričom je irelevantné, v ktorom štádiu konania (všeobecný) súd tento nedostatok svojej právomoci zistí. Absencia civilnej právomoci súdu predstavuje vždy neodstrániteľnú vadu konania s nevyhnutným následkom vo forme bezodkladného zastavenia civilného sporového konania. Argument žalobcu, v snahe o popretie správnosti formy rozhodnutia rozhodcovského súdu, ktorým spochybňuje, či je žalobou napadnuté rozhodnutie rozhodcovského súdu skutočne rozhodnutím procesným, alebo s

ohľadom na jeho obsahové náležitosti v zmysle § 34 ZRK a nasl. rozhodcovským rozsudkom, nie je spôsobilý spochybniť vecnú správnosť napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie.

24. Taký následok podľa odvolacieho súdu rovnako nie je spôsobilé privodiť ani tvrdenie žalobcu, týkajúce sa obsahu poučenia uvedeného v predmetnom rozhodcovskom uznesení, z ktorého žalobca odvodzuje, že vydané rozhodnutie je rozhodcovským rozsudkom. Odvolací súd analogicky poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax (i nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 264/04 zo dňa 30. novembra 2005), v zmysle ktorej skutočnosť nesprávneho poučenia strán sporu o prípustnosti opravného prostriedku nezakladá procesnú legitimitáciu jeho uplatnenia, keďže jeho prípustnosť je ex lege (čo je aj tento prípad) vylúčená, a teda uvedená námietka žalobcu je bezpredmetná (bod 25. odôvodnenia).

25. Vo vzťahu k odvolacej námietke, týkajúcej sa zmätočnosti a nezákonnosti výroku súdu prvej inštancie o náhrade trov konania odvolací súd uviedol, že tento výrok je neoddeliteľne spätý s výrokom o zastavení predmetného sporového konania, je formulovaný dostatočne určitým a jasným spôsobom na to, aby bolo zrejmé, kto a komu má povinnosť náhradu trov konania zaplatiť, preto túto námietku považoval za neopodstatnenú.

VIII.

26. Žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) napadol uznesenie odvolacieho súdu včas podaným dovolaním vo vzťahu k obom výrokom uznesenia odvolacieho súdu z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

27. Namietol porušenie jeho práva na súdnu ochranu a teda na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) v dôsledku zastavenia konania a nesprávneho právneho záveru o nedostatku právomoci všeobecného súdu na prejednanie a rozhodnutie veci ako neodstrániteľného nedostatku procesnej podmienky konania a nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie, aprobevaného odvolacím súdom, spočívajúceho v zastavení konania bez vysporiadania sa s otázkou, či je daná právomoc iného orgánu na prejednanie a rozhodnutie danej veci (zrušenie rozhodcovského uznesenia) a teda, či sú splnené podmienky na postúpenie veci inému orgánu, alebo či, ak takého orgánu niet, je potom v zmysle princípu zákazu denegatio iustitiae právomoc všeobecného súdu na prejednanie a rozhodnutie veci daná. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/62/2007 zo dňa 31. 01. 2008, v ktorom najvyšší súd judikoval, že: „nedostatok právomoci súdov nemožno zamieňať s nedostatkom hmotnoprávnej úpravy, ktorá bráni súdu o konkrétne uplatnenom nároku rozhodnúť. Takýto nedostatok musí vyriešiť len meritorným rozhodnutím vo veci podľa všeobecných výkladových pravidiel (analogie legis, iuris). Ak súd zistí nedostatok svojej právomoci, musí existovať iný štátny orgán, ktorému vec postúpi. Ak taký orgán nezistí, vec patrí do právomoci súdov.“ Uvedený postup odvolací súd, a pod jeho vplyvom ani súd prvej inštancie, neuplatnil, čím dovolateľovi odoprel spravodlivosť. V dôsledku uvedeného nesprávneho procesného postupu súd prvej inštancie nekonal v intenciách čl. 4 Základných princípov CSP a znemožnil žalobcovi vykonávať jeho procesné práva v samotnom konaní o zrušení rozhodcovského uznesenia nevykonaním navrhnutých dôkazov a nevyhodnotením dôkazov, ktoré už v konaní vykonal, a ktoré podľa dovolateľa odôvodňujú zrušenie rozhodcovského uznesenia.

28. Súd prvej inštancie, po zrušení jeho rozsudku uznesením krajského súdu, v ďalšom konaní nerešpektoval pokyn odvolacieho súdu „dostatočne vysvetliť, ktoré dôkazy boli stranami riadne predložené, z ktorých dôkazov následne vychádzal a akými úvahami sa pri ich hodnotení spravoval“. Naopak, neodôvodnene a arbitrárne prevzal doslovne celé odseky odôvodnenia zrušujúceho uznesenia krajského súdu bez toho, aby dostatočne vysvetlil, ako tieto tvrdenia vychádzajú z vykonaného dokazovania. Zastavenie konania odôvodnil len v intenciách „nedostatku právomoci“ a vôbec sa (už) nezaoberal ďalšími skutočnosťami, ktoré mohli mať vplyv na konečné rozhodnutie. Uviedol, že súdy sa vôbec nezaoberali skutočným obsahom žalobou napadnutého uznesenia, či naozaj ide o procesné rozhodnutie podľa § 38 ZRK, alebo či ide o rozsudok podľa § 34 ZRK. V prvotnom rozhodnutí (rozsudku zo dňa 28. marca 2017) mal súd prvej inštancie za to, že existujú dôkazy odôvodňujúce

zrušenie uznesenia rozhodcovského súdu. V konaní preto bolo potrebné také dôkazy predložiť, alebo stranami sporu navrhnúť, aby sa vyhovel pokynom odvolacieho súdu. Pokiaľ však súd prvej inštancie takto nepostupoval, nevykonával žiadne ďalšie úkony na odstránenie procesných nedostatkov a prihladol len na dôkazy žalovaného (dlžníka), neoznámil svoj „nový“ predbežný názor a bez nariadenia pojednávania, na ktorom by dovolateľ mal možnosť svoje tvrdenia uvádzať a doložiť, znemožnil žalobcovi vykonávať jeho procesné práva a na základe nedostatočne vykonaného dokazovania dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávnemu právnemu názoru. Na základe nesprávneho právneho názoru o nedostatku právomoci všeobecného súdu na rozhodovanie o zrušení rozhodcovského uznesenia, došlo k následnému zastaveniu konania, došlo k porušeniu ústavného práva dovolateľa na súdnu ochranu (*denegatio iustitiae*).

29. Dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP odôvodňoval (podľa obsahu dovolania) tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V tejto súvislosti namietol nesprávnosť právneho názoru odvolacieho súdu, vyjadreného v bode 20. uznesenia krajského súdu (zrejme mal na mysli bod 22. tohto uznesenia) o právomoci všeobecného súdu SR na rozhodovanie i b a o zrušení rozhodcovského rozsudku, a o nedostatku ich právomoci na zrušenie rozhodcovského uznesenia.

30. Dovolateľ namietol uznesenie krajského súdu aj vo vzťahu k potvrdeniu výroku uznesenia súdu prvej inštancie o priznaní nároku na náhradu trov žalovanému. Poukázal na aktuálnu judikatúru, podľa ktorej „rozhodnutie o trovách konania priznávajúce ich náhradu musí byť vykonateľné (§ 232 ods. 1 CSP), pričom podľa výslovného znenia § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, rozhoduje súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník, už len o výške náhrady trov konania, a v prípade zastúpenia advokátom aj o prijímateľovi tejto náhrady... Tomu musí zodpovedať aj formulácia výroku o trovách konania, t. j. musí v ňom byť uvedené, kto a komu má zaplatiť náhradu trov konania s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodovať súd prvej inštancie samostatným uznesením. Len takouto formuláciou výroku o náhrade trov konania bude splnená požiadavka zákona, aby rozhodnutie súdu o nároku na náhradu trov konania v spojení s rozhodnutím o výške tejto náhrady bolo vykonateľné, teda, aby bolo spôsobilým exekučným titulom pre prípadné vynútenie ním uloženej povinnosti.“

31. Z uvedených dôvodov dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP).

IX.

32. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol. Mal za to, že dovolanie je v celom rozsahu nedôvodné a účelové. Poukázal na to, že hoci prípustnosť dovolania žalobcu opiera o ustanovenia § 420 ods. 1 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP, z obsahu dovolania vyplýva, že by malo ísť o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V predmetnej veci však dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) ani c) CSP nie je prípustné vzhľadom na ustanovenie § 421 ods. 2 CSP, keďže krajský súd dovolaním napadnutým uznesením rozhodol o odvolaní žalobcu proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) CSP.

33. Vo vzťahu k údajnej prípustnosti dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP považoval vyriešenie právnej otázky ohľadom právomoci všeobecného súdu súdom prvej inštancie i odvolacím súdom za správne.

34. Za nedôvodné považoval tvrdenie žalobcu, že v dôsledku právneho záveru o neexistencii právomoci všeobecných súdov nemal ako účastník rozhodcovského konania žiadny iný opravný prostriedok ochrany proti uzneseniu rozhodcovského súdu o zastavení rozhodcovského konania, lebo žalobca mal k dispozícii právny prostriedok na účinné uplatnenie svojho nároku voči žalovanému na zaplatenie predmetnej sumy, a to návrh na začatie konania na všeobecnom súde v súlade s v tom čase účinným § 106 ods. 2 druhej vety zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

35. Z obsahu dovolania v časti týkajúcej sa „nesprávneho postupu súdu prvej inštancie na základe nesprávneho právneho názoru odvolacieho súdu“ od strany 4. po stranu 8. dovolania, ktorá je totožná s obsahom jeho odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie zo dňa 14. októbra 2019 č. k. 21Cr/5/2016-324, možno vyvodiť, že sa fakticky jedná o podanie, ktoré v skutočnosti nesmeruje voči uzneseniu odvolacieho súdu, ale ide o akési duplicitné odvolanie voči uzneseniu súdu prvej inštancie. Tvrdenie, že uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré odvolací súd potvrdil, vychádzalo z nesprávnej aplikácie právnych predpisov na zistenú skutkovú situáciu, a že súd prvej inštancie prihliadol na dôkazy dlžníka, žalovaný odmieta, lebo súd prvej inštancie postupoval v súlade s pokynom v spojitosti s právnym názorom odvolacieho súdu prezentovaným v bode 16. uznesenia odvolacieho súdu a následne vyvodil dôsledky vyplývajúce z príslušných ustanovení CSP, je jeho procesný postup ako aj rozhodnutie o zastavení konania nepochybne v súlade s CSP. Tvrdenie dovolateľa, že uznesenie rozhodcovského súdu je v skutočnosti rozsudkom rozhodcovského súdu, je účelové. V tejto súvislosti poukázal na to, že odvolací súd sa vysporiadal aj s otázkou chybného poučenia o opravnom prostriedku, obsiahnutého v rozhodcovskom uznesení, pričom poukázal aj na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 264/04 zo dňa 30. 11. 2005.

36. Tvrdenie dovolateľa vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania žalovaný považoval za účelové s poukazom na bod 26. odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu.

37. Žalovaný namietol aj včasnosť podania dovolania z dôvodu, že bolo elektronicky podané dňa 15. decembra 2020 o 23:59:29 hod., čo napovedá, že okresnému súdu bolo doručené až po uplynutí lehoty na podanie dovolania.

38. Z uvedených dôvodov mal žalovaný za to, že v predmetnom konaní nedošlo nesprávnym postupom súdu k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces, teda nie je daný dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, a preto jeho dovolanie nie je prípustné.

X.

39. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) uznesením zo dňa 29. novembra 2021 sp. zn. 2Cdo/238/2021 dovolanie odmietol v zmysle ustanovenia § 447 písm. c) CSP a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na plnú náhradu účelne vynaložených trov dovolacieho konania. Na základe žalobcom podanej ústavnej sťažnosti proti predmetnému uzneseniu dovolacieho súdu Ústavný súd SR (ďalej aj „ústavný súd“) nálezom z 18. augusta 2023 sp. zn. III. ÚS 252/2023-49 o. i. uvedené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že spod prípustnosti dovolania založeného na § 420 písm. f) CSP nemožno vylúčiť dovolanie podané proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorého dôsledkom je právoplatné zastavenie konania, pokiaľ dovolateľ dôvodí, že na zastavenie konania neboli splnené zákonné podmienky.

XI.

40. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) opätovne preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolaniu je potrebné vyhovieť.

Relevantná právna úprava:

Podľa § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa Čl. 1 CSP spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednávajú a rozhodujú nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu.

Podľa Čl. 3 ods. 1 CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

Podľa § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

Podľa § 4 CSP iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú súdy, len ak to ustanovuje zákon.

Podľa § 9 CSP ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví.

Podľa § 10 ods. 1 CSP ak spor alebo vec patrí do právomoci iného orgánu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví a spor alebo vec mu postúpi. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované.

Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

41. V zmysle § 161 ods. 1 CSP súd v zásade kedykoľvek počas konania, teda aj v odvolacom konaní, skúma, či sú splnené procesné podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť vec. Dispozičnou, resp. časovou výnimkou z povinnosti skúmať procesnú podmienku právomoci je skúmanie právomoci rozhodcovského súdu podľa § 5 ods. 1 CSP, kedy súd existenciu svojej právomoci skúma len na námietku žalovaného vznesenú pri prvom úkone, ktorý mu patrí. Právomoc súdu, ako procesná podmienka na strane súdu, predstavuje právo a povinnosť všeobecného súdu vec prejsť a rozhodnúť.

42. Nedostatok právomoci súdu je neodstrániteľnou prekážkou konania.

43. Ustanovenie § 9 CSP sa týka sporov, kde v zmysle kvalifikovaných medzinárodných zmlúv je daná právomoc súdu iného štátu. Takú skutočnosť súd prvej inštancie ani odvolací súd nezistili.

44. Naproti tomu ustanovenie § 10 ods. 1 v spojení s § 3 CSP upravuje postup súdu Slovenskej republiky, ak prejednanie a rozhodnutie sporu (veci) patrí do právomoci iného orgánu Slovenskej republiky (napr. rozhodcovskému súdu na základe rozhodcovskej doložky, Sociálnej poisťovni, ústrediu o nároku a výške dávok sociálneho poistenia).

45. Právomoc všeobecného súdu je zo zákona daná v prípade niektorých rozhodcovských rozhodnutí, uvedených v § 21 ods. 4 veta druhá ZRK a v § 40 ods. 1 ZRK.

46. Pokiaľ všeobecný súd má za to, že nie je daná jeho právomoc, musí skúmať, ktorý iný orgán Slovenskej republiky právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci má a v takom prípade musí súdne

konanie zastaviť a vec postúpiť takému orgánu.

47. Záver o nedostatku právomoci podľa § 9 CSP, resp. § 10 CSP musí súd premietnuť do odôvodnenia uznesenia o zastavení konania (aj o postúpení veci v zmysle § 10 CSP). Hoci ustanovenie § 236 CSP vyžaduje iba stručné odôvodnenie, aj stručné odôvodnenie musí byť dostatočné a zrozumiteľné, aby sporová strana vedela, prečo súd uplatnil to-ktoré a nie iné ustanovenie CSP. Tak záver o právomoci súdu iného štátu (§ 9 CSP), ako aj záver o nedostatku právomoci súdu a postúpení veci inému orgánu Slovenskej republiky podľa § 10 ods. 1 CSP je potrebné odôvodniť na základe relevantných ustanovení zákona, medzinárodnej zmluvy, príp. dohody sporových strán.

48. Ak právomoc súdu iného štátu nie je daná (§ 9 CSP) a rovnako nie je daná ani právomoc iného orgánu Slovenskej republiky (§ 10 ods. 1 CSP), potom za situácie, keď preskúmanie niektorého rozhodcovského rozhodnutia iným orgánom ani všeobecným súdom zákon o rozhodcovskom konaní nezakladá, treba vziať do úvahy, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (Čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s Čl. 1 CSP), a že v takom prípade bude právomoc všeobecného súdu na prejednanie a rozhodnutie veci daná z tohoto dôvodu.

49. Súd prvej inštancie otázku jeho právomoci posudzoval len s odkazom na ustanovenie § 9 CSP. Danosťou právomoci v zmysle § 10 CSP a Čl. 1 CSP a Čl. 46 ods. 1 Ústavy SR sa ani súd prvej inštancie ani odvolací súd nezaoberali a z tohto hľadiska svoje rozhodnutia neodôvodnili. Dovolací súd preto za dôvodnú považoval námietku podľa § 420 písm. f) CSP, že zastavenie konania je nesprávnym procesným postupom, ktorým súd znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

50. Z uvedeného dôvodu dovolací súd podľa § 449 ods. 1 a 2 CSP zrušil uznesenie odvolacieho súdu ako aj uznesenie súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie Mestskému súdu Bratislava III (§ 28 písm. a) CSP v znení účinnom od 01. 06. 2023 v spojení s § 18n ods. 2 písm. c) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky).

51. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie opätovne vysporiada s otázkou danosti jeho právomoci (viď bod 47. odôvodnenia tohto rozhodnutia) a v kladnom prípade vec prejedná a rozhodne. V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

52. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.